

Előfizetés ár:
 Helyben, házas hordva
 Negyedévre . . . . 2 korona.
 Másra . . . . . 4 korona.
 * * * * *
Videkre, postán küldve
 Negyedévre . . . . 2 h. 80 ft.
 Másra . . . . . 4 h. — ft.
 * * * * *

KECSKEMÉTI LAPOK

(KECSKEMÉTI FRISS UJSÁG)

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Megjelen minden nap
 hétfő és
 ünnepnapon nap kivételével.
 * * * * *
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budai-nagy-úton 151. sz.
 Újhasas-bécs.
 ha a lap szállami és anyagil
 részére vonatkozó órással
 tologok intésezők.
 * * * * *
 Telefon: 141. szám.

A szerkesztését felelős: **Hollósy János.** Telefonszám: 141. Laptulajdonos: a **Nyomdarszvénytársaság.**

Bizonytalanság.

— Lesz-e háború?
 Palotákban, kunyhókban fényes, nagyuri szalonokban, szegény polgári szobákban ez a kérdés reszket nap-nap után, ez a bizonytalanság fojtogatja, keseríti nagyurakat, milliomosokat, szegény embereket. Egyaránt? Dehogy. Az anyaszív egyformán kesereg ugyan, egyformán rebben meg, hallva és olvassa a külpolitika borzostól fordultait, nagyurak asszonyai, milliomos anyák, polgárasszonyok, munkásfeleségek keblében szent egyformasággal reszket meg a szív:

— Kegyelmes Isten, tégy esodát. A fejedelmek, a királyok lelkeiben hintsd el a megbékélést, kergesd el a háború vérré vágyó rémét, hozd vissza a fiamat. A fiamat, akire a császár uniformisába öltöztettek, akire ágyugolyók, hegyes szuronyok, vad kardok, szörnyű srappelnek leselkednek . . .

Minden anyaszív így eped. De kettőzött a fájdalma annak az asszonynak, aki nem paloták lakója, aki nem nagyuri társaságok ünnepelt hölgye, aki nem vagyonok ura, aki szegény polgári kislakásban, apró kunyhóban buslakodik, akinek a tűzhelye mellől elszóltották az ifju férjét, a kenyérgérsőt; kettőzött a fájdalma annak az anyának, akire a fia keresett, amíg el nem jött a parancsolat. Mennyi sóhaj száll e keserű szivekből a gránic felé! Százezer anya szorítja estéinkint keblébe kopláló gyermekét mártír-fájdalommal:

— Fiam, kislányom, nincs itthon az apátok, akinek a munkája táplál, el-tart bennünk élmékközött, hogy az apátok hazajönnének.

Ezernyi ezer öreg asszony sir estéinkint emészto könyeket.

— Megint elmult egy nap szenvedése. Holnap is így lesz? Hazajön-e a fiam vajjon, aki gondoskodik törődött anyjáról.

A héten öröm repdesett e kesergő szivekben. Szállt, szállt a hír, — mintha fehér békegalambok kopogtattak volna szeliden a kunyhók ablakán, — ha zabocsátják a tartalékosokat. És ma elmettszete a békegalambok szép, puha szárnyát a hivatalos cífołat:

Csak azokat engedik el, akiknek halasztást nem törően hazá kell térniök, családi vagy foglalkozási viszonyok folytán. A kérelem jogossága felöl előbb megkérdik az illető tartalékos illetőség helyének hatóságát. A szabadságolások időtartama aránylag csekély. Hazamehetnek a tartalékosok, néhány napra. Megnézhetik odahaza: mi-

lyen nagy a nyomor. Tudomást vehetnek róla: zálogban van már minden; az asszonynak, a gyermekeknek nincs már betevő falatjuk. Hallhatják a könyves panaszokat: kértünk segélyt a várostól, a községtől, de onnan rideg visszautasítást kaptunk. Azt mondták, a kormány még nem utalta ki a kilátásba helyezett pénzt, a város, a község pedig nem akar előlegezni. Mikor mindezt megsejlelté, mikor minderről tudomást vett a tartalékos: letelt a szabadsága, mehét vissza ezredéhez.

Az asszonyszivek pedig tovább vergődnek:

— Kegyelmes Isten, tégy esodát. A fejedelmek, a királyok lelkeiben hintsd el a megbékélést, kergesd el a háború vérré vágyó rémét. Kegyelmes Isten, hozd vissza a kenyérgérsőt. Elpusztulunk, éhenhalunk. Uram. Tégy esodát.

Országos szőlömlöy-kongresszus.*

A filoxéra föllépése óta sem az időjárás szeszélyessége, sem a többi szőlöbetelegesség nem okozott anyi kárt a szőlökultúrának, mint a szőlömlöy rohamos elterjedése. S noha kártelele nem olyan nagy, mint Németországban és Franciaországban ahol a legenergiusabb és legöntudatosabb küzdelem folyik ellene, nem lehet tagadni, hogy különösen a magyar homoki szőlögazdaságra oly vézes hatása, hogy ha rövid időn belül általánosan alkalmazható védekező eszközt vagy szert nem találnak, el kell készülni első sorban a homoki, de a hegyi szőlömlövelének is fokozatos pusztulására. sőt talán vesztére.

Ezeket a szempontokat figyelembe véve, a Magyar Szőlögazdák Országos Egyesülete az idén is kongresszusra hívta össze a szőlögazdákat, hogy a gyakorlat emberei által végzett hazai kísérletet és nagyban végrehajtott védekezési eljárás az összesség tanulságára megvitassák.

A kongresszust, mely vasárnap délelött kezdődött és két napig tartott, közel háromszáz szőlögazda és szakember részvétele mellett a Köztelek nagytérben tartották meg. Zselénky Róbert gróf, majd Bernáth Béla országgyűlési képviselő elnöklésével. Zselénky Róbert gróf megnyitott beszédében utalván a szőlömlöy által okozott kára, általános tetszés közt kifejtette azokat a fontos okokat, melyek a magyar Szőlögazdák Országos Egyesületét a kongresszus összehívására vezették. Üdvözölte a földmívelésügyi miniszter képviselőtében megjelent Lónyay Ferenc dr. miniszteri támascsot, a pénzügyminiszter képviselőit, Tomory Kálmán osztálytanácsost, Vangel Károly pénzügyi főtanácsost és Nemančin Viktort, aki a horvát országos kormány küldött ki a kongresszusra. Az elnöki megnyitói elhangzása után Lónyay Ferenc dr. a földmívelésügyi miniszter üdvözlését tolmácsolta és közölte a kongresszussal, hogy a

földmívelésügyi kormány a szőlömlöy irtásának legbehatóbb tanulmányozását és idevonatkozóan rendszeres kísérlet végzését határozta el. Az ügy intézésével a magyar királyi rovarntani állomás bizták meg, amelynek a szőlészeti és borászati felügyelőknak segítségére, tapasztalataikkal. Számithatnak a szőlögazdák fáradságos küzdelemükben a földmívelésügyi miniszterium mindenkori támogatására. A kongresszus örömmel vette tudomásul a nyilatkozatot, mire Drucker Jenő királyi tanácsos, igazgató telt jelentést az ország legkülönbözőbb szőlömlövelőkéről hivatalosan delegált megbizottairól.

A tulajdonképpeni tárgyalás során Szegze Bálint titkár ismertetette azt a hét irásban beérkezett meljortásról szóló beszámoló, mellyel Dobrovits Kálmán (Nagydorog), Köhler Albert (Vaal), Vásárhelyi Géza (Cseberki), Saághy László (Horszói Királyhalom), Szállösy József (Klüber-telep), Misóka Kálmán (Tápiógyörgye) és Endrinyi Lajos (Szeged) védekeztek. Kisebb-nagyobb sikerrel s kiknél a védekezés két fő irányba módosul. Az első a tanatonal (dohányhal) való védekezés; letelezésével összekapcsolt permetezés. A másik a töke nyáron át való betakarása és mesterséges buvohely förlakása. Ezek tudomástulélése után Oppenheim Henrik tartott előadást a Capus-és Feytaud-féle védekezésről, mely tisztán permetezésre szorítottok. És pedig a tavaszi védekezésnél 100 liter 2 szazalékos bordói lébe 133 gramm tiszta nikotint, a nyári védekezésnél meg 100 liter 2 szazalékos bordói lébe 175 gramm tiszta nikotint használ. A védekezés terén elői sikerért köszönetet mond a m. kir. dohányjövédék központi igazgatóságának, mely a szőlögazdáknak nagy segítségére volt a tanaton fokozottabb előállításával. Kéri azonban a tanaton árának leszállítását, a kénvasas (nikotin títire) gyártását és a tanaton elárusításának új szabályozását a könnyebb hozzáférhetőség szempontjából. Az előadásért Koppely Géza, Lipthay Béla és Szobonya Bertalan fölszólalása után köszönetet zavartak, mire Vangel Károly pénzügyi főtanácsos örömet fejezte ki, hogy a dohányjövédék törekvése méltánylásban részesült. S ha az előadó által előterjesztett összes kívánság azonnal nem is teljesíthető, addig is iparkodni fog a jövédék alkalmazásának a gazdalkozsággal kívánalmahoz. Nikotin-títire előállítás, a mely mindig egyforma 10 szazalék tiszta nikotint tartalmaz, a ma technikai okokból teljesen kivihetetlen. A tanaton előállítására a jövédék jelentékenyen ráfizet. Mégis nem szabad visszaradni áldozottól s a mi a tanaton elárusítását illeti, a kongresszus helyeslése között bejelentik, hogy jelemleg 594 métermázs tanaton áll a tavaszi szükséglet rendelkezésére. Hetenként 40 métermázs állitanak elő, úgy hogy a következő rendelését már 1800 métermázs fogja várni. Forduljanak a gazdák rövid után a jövédékhez s ott a legnagyobb jóindulatra számithatnak. Ezután következett Jablonoski József előadása, mely hűvözre maradt.

Hétfön, a kongresszus második napján Jablonosky József a Rovartani Állomás igazgatója, beszámolt a ma kísérletről, amelyre nézve a tavalyi értekezletkor kijelentette, hogy a rovartani állomás foglalkozni fog, de egyuttal kitért a rajnamelkeli, valamint a franciaországi állapot ismertetésére, mert 1911. óta ezekről alig van hír, hogy ott a szőlömlöy mi történik. A

* A Budapesti Hírlap tegnapi, 24-ik számából vesszük át a szőlömlöy-kongresszusról szóló ezt a részletes tudósítást, mint ami a mi közönségünk legközelemből érdekli, addig is, amíg a kongresszus eredményeiről egyik részvevő munkatársunk a maga impresszióiról beszámol.

Rajnamelléklet a miniszter rendeletéből utalja be, a francia vidéket pedig kartársra, Marchal Paul dr.-nak éppen most megjelent jelentése alapján óhajtja ismertetni. A Rajna és a Mosel mellékén és a Pfalzban az 1912. évi folyamán jóformán szünetelt minden védekezés a szőlőmoly két fajra ellen. Franciaországban a kormány az 1910. évi nagy kártétel folytán a Marchal dr. vezetése alatt hat védekezési részben tanulmányt, részben helyes kísérletet.

Ennek előrebocsátása után az előadó átter a rovartani állomás kísérleteire. Ezek első csoportja a permetező szerű kipróbálásából állott. A hazai dohánymolygók közül, a 10 százalékos tanaton, ha ahhoz 1 és fél százalék zöld szappan jutott, az első nemzedék ellen elfogadható eredményt adott, de szappan nélkül alig volt valami hatása. A második nemzedék ellen, szappannal megőrvisítve, a 10 százalékos anyag nem adott jó eredményt, holott egy *magdnégy niktinokszáztízmeve kitűnő eredményt adott.* Az első permetezés tulajdonképpen arra szolgált, hogy ki lehessen válogatni azokat a szereket, amelyekkel csakugyan érdemes tovább foglalkozni s ennek következménye azután az, hogy sok hűvöval hirdetés szerzőjében a kísérletországokból kiesik. Másik munka volt az, hogy a rovartani állomás 1912-ben a jászberényi m. kir. földművelésiskola szőlőjében alkalmazta a szőlőmolyfogót és az augusztusi betakarás. Az egész kísérletet úgy hajtották végre, mint azt az előadó az első szőlőmoly-értekezleten előadta s az eljárás költsége, a melyet részletesen ismertet, az, hogy egy katasztrális hold megvédése körülbelül 63 koronába kerül. Hogy ez sok vagy kevés, azt a jövő évi április—május fogja megmutatni, meg az, hogy beválás esetén egy-egy évi eljárás hány évig mentesíti a szőlőt a moly ellen. Az eljárás költségeivel szemben ismertetni ama mozzanatokot, a melyek a szőlőbirtokost nemcsak az alkalmazás dolgában függetleníti, nem rabja az időjárásnak, s módja van arra, hogy a munkát ellenőrizhesse, holott a permetezés alig ellenőrizhető, kiált, ha nem olyan anyaggal permetez, a mely a megpermetezett fűrtől meg is festi. Előadását azzal végzi, hogy az első év még nem hozta meg a vártvárt megoldást, de az hiszi, hogy jó uton vagyunk, ha továbbra is kitartunk a munkában.

A rovartani Állomás igazgatójának beszámolójaért a kongresszus köszönetet mondott s ezután Vojtek Alajos (Arad) általános ismertetése az elmúlt évben folytatott kísérletek eredményét tálmányával, a tabakiton készítményekkel s különösen hangoztatva, hogy a védelem sikere föltétlenül biztos, ha az írást kellő időben, s nem megkésve alkalmazzák.

Nagy tetszéssel s általános figyelemmel hallgatta a kongresszus Herman Ottó fejtegetését.

Herman Ottó hosszabb előadást tartott a szőlőmoly és a rovarkór elleni biológiai alapon álló védekezésről. Manapság mechanikai eszközökkel küzd a gazdaságszabdalom a rovarkórak ellen, mérgek permetezésével, hálókákkal és más módokon. Herman Ottó azonban utalt a más század kilencvenes éveiben arra a hernyóózonra, mely a kies Marilla-völgy összes fenyveseire végpusztulást fenyegette. Közöttük élene minden módon, de hiába és a vész magától elmúlt. Ezzel bizonyította, hogy vannak esetek, amikor a baj magától megszűnik. Vannak példák Erdélyből is. Amikor az Európából Amerikába odavitt fenyőfalkai importáltak a fenyő legveszedelmesebb elenségét: a gyapjas pillét, ennek nagy arányú pusztítását az amerikaiak úgy akadályozták meg, hogy Európából áthozták és elszaporították a pillé természetes ellenségét: egy fűrkész darabját. A fűrkész beletojta petéjét a gyapjas pillé hernyójába, a peték kikeltek és megölték a hernyót. A baj meg is szűnt. Kifejtette, hogy minden rovarkór az időjárás változásával és paraziták következtében megszűnik. De mivel a megszűnés idejét előre tudni nem lehet, védekezni kell. Veszprémből és a Tokaj hegyaljáról szőlőgazdák kérelemmel fordultak a földművelés-

ügyi miniszterhez, kérve fészekodvak adományozását, mert a madarakat jelentékeny szőlőmolyirtóknak tanulták megismerni. Előadás végnél határozati javaslatot terjesztett az értekezlet elé, melyben ajánlja, hogy: 1. keressék föl a földművelésügyi miniszter, hogy küldjön ki két alkalmas ifjú erőt, az amerikai biológiai alapon álló védekezés tanulmányozására; 2. a szőlőterületeken hagyjanak a gazdák bokrosokat és facsoportokat, hogy a rovartíró madárság meletelphessen. Herman Ottó mindkét határozati javaslatát Zselénski Róbert görög, Jablonovskij József, Oppenheim Henrik, Lambrecht Kálmán és Lónyay Ferenc miniszteri tanácsos főlészolása után egyhangulag elfogadták.

Várossy Gyula lelkes Szegedről egy bódítószerezrel végzett kísérletről számolt be. Gáspár János kir. fővezérség a molyirtásra szolgáló dohánymolygónak határolás értekezlet, s ezzel kapcsolatban több fontos kísérlet végzésére hívta fel a magyar királyi dohánymolygók figyelmét, melynek részéről Vangel Károly pénzügyi tanácsos adott megnyugtató fölvilágítást a kongresszusnak.

Előadták még tapasztalataikat Laczy János (Kecskemét) és Papp Gedeon (Nagykörös), mire Drucker Jenő dr. a kreiznachi szőlőbirtokosok védekezési eljárását ismertet. Több fölszólaló nem lévén, Bernáth Béla országgyűlési képviselő, alelnök megköszönte az érdeklődést, a két napig tartó kongresszust berekesztette.

Kecskeméti erkölcsök.

Irók és könyvek.

Olvasom, hogy ajánlatot adtak be a városnak Pozsolt Kálmán író ur könyveinek a megvételére. A tanács meg fogja rendelni ezeket a könyveket. Jól van; nem bántom, mert, ha bántám is, akkor is megrendelné. Utóvégre nem mi hirlapírók határozzuk meg, hogy kinek a könyvét érdemes pénzt kiadni; hanem azok, akik pontosan összemérlegelik a kulturát, a város pénzügyi helyzetével.

Porzolt Kálmán könyvei ellen nincs kifogásom, pedig Porzolt Kálmán a mai értelemben vélem író, sőt rettentő rossz hirlapíró. Elvégre önkéi egy jó kiadója van, aki nem tudja másként értekesíteni az eszt. levelek elfuserelőjének könyveit, mint úgy, ha a városok nyakába varrja. És a város anyival tartozik a magyar írásművészetnek, hogy egy pár koronát kiadjon a díszkötésű könyvekre.

A városi könyvtárban tehát meg lesz a Porzolt, mert a Porzoltot jó kiadója van. És a Porzoltot senki sem fogja olvasni, mert a konzervatív ember szép és tömör klasszikust olvas, a fiatal pedig erőteljes és művészi modern. De a Porzoltot senki se veszi a kezébe, mert az se nem élvezetes, se nem új, nem okos és nem művészi. De a városi könyvtárban azért ott lesz és portad, piszkolódik szépen lassan, annak rendje és módja szerint.

Ellenben Molnár Ferencnek, Révész Bélának, Bíró Lajosnak és Krudy Gyulának nincs jó kiadója. Oket hiába találod meg Szegeden, Stokholmban, Bukarestben, Csíkságban és a Fokföldön, a kecskeméti városi könyvtárban nincsenek meg azok a könyvek, amelyek új lendületet adtak a magyar irodalomnak és új zománcot borítottak a magyar kultúrára. A fiatal magyar írógárda jeleséi hiába hódították meg a félvilágot, hiába mutatták ki, hogy a magyar írásművészet versenyképes minden művelt nemzet irodalmi kultúrájával, Kecskeméten még mindig nem vettek tudomásróluk. Ja, a Bródy Sándorok és Ady Endrék nem tesznek ajánlatot a városnak. Ók egy kicsit magyarak és írók, tehát öntudatosak és gerincesek.

En talán úgy találnám helyesnek, ha a város magától venné meg ezeket a könyveket. Mert mégis egy kicsit szegény, hogy ezek nincsenek meg. És a Möricz Zsigmond könyvei sincsenek meg és a Szini Gyuláé sem, pedig a Gil Blas című legelőkelőbb párisi folyóirat 200 francot

fizet minden lefordított Szini novelláért. Tehát valakik már ezek az új magyar klasszikusok Igen valakik a külföld előtt és a magyar intelligens olvasó közönség előtt is.

És Kecskeméten is vannak olvasók. Az olvasók kedvéért vegyék meg kérem ezeket a könyveket, ha a nem olvasók kedvéért megvetik a Pozsolt Kálmán munkáit.

Mert nem nagy dolog az egész. Csak tessék egy könyvjegyzék hozatni és kiválogtatni. Pár száz koronából kifutja. De tessék előbb a város terheiről képességet összegezgetni a kulturszükségleteinkkel. Tessék előbb csak jól megtárgyalni, mert még három-négyszáz koronába is kerülhet a dolog. És mi nem akarjuk a várost felesleges kiadásba belekergetni. Mert mi csak irunk, irunk, de a könyvvásárláshoz mégis csak jobban értenek a közigazgatási hivatalnokok. Ys.

Kecskemét az 1910—11. évi statisztikában.

„Az ország közállapotairól szóló jelentés és statisztikai évkönyv” című legújabb hivatalos kiadvány nyomán összeállította:

(Folytatás) dr. Szabó Lajos.

3

Népmozgalom.

A népmozgalom ágai, úgy mint házasságkötés, születés, halalozás csekély ingadozást mutatnak évenként. A házasságkötésnél mutatkozik az állandóság leginkább, ahol ugyanazon ható okok folytán évről-évre minimális eltéréssel egyforma abszolút számot kapunk. Természetes azonban, hogy különleges okok itt is erős változást idézhetnek elő. Így például megállapított tény az, hogy a jó termés eredménye erősen növeli az azon évi házasságkötések számát. A népmozgalomra vonatkozó új statisztikai adatok a következők: 1911-ben házasságkötésnél történt 177, 1912-ben ez a szám már valamivel csökken, amennyiben a kecskeméti anyakönyvi hivatal kimutatása szerint a mult évben 575 házasságkötés történt. Ezer lélekre esik házasságkötés 86. Ez az arányszám alatta áll az országos 93 átlagnak. A házasságkötések az egész magyar birodalomban átlag növekvőben vannak. Legnagyobb arányszámmal a Tisza-Maros szerep (10-4) és a Királyhágomlú (70-3) szepel, legkisebbsel a Duna jobb partja (7-8). A városok között Zágráb arányszama a legnagyobb (109-9), a legkisebb (61) Komárom arányszama. Tény tehát, hogy a házasságkötések száma nagyobb a kulturáltabb vidékeken, mint a művelt helyeken.

A legtöbb házasság február és november hónapokra, a farsang s a téli munkaszünet idejére, a legkevesebb pedig valási talamak következtében márciusra, áprilisa és decemberre esett.

Az összes vőlegények 78%-a 30 évesnél fiatalabb, a menyasszonyoknak 76%-a pedig 25 éven alul volt. A fiatalokban hazulok arányszama egyre növekvőben van.

Elve született városban a 1911-ben 2,523 egyén, 1912-ben 2,708. A születési szám emelkedése igen kedvező jelenség. Ezer lélekre esett 1911-ben élve születés 37-4, 1912-ben 38-7. Születési arányszámunk (38-7) az országos átlagot (35-0) messze felülmúja.

Haláleset történt 1910-ben 1,593, ezekenkívül születéskorvetően 1,828. A természetes szaporodás tehát az 1911. évben 930, 1912-ben 880. A halalozás növekvése folytán tehát a természetes szaporodás csökkent. Ezer lélekre jutott halalozás 1911-ben 23-6, természetes szaporodás 13-8. Halalozási arányszámunk (23-6) jobb az országos átlagnál (24-8). Legnagyobb a halalozás a vármegyék közt Biharban, ahol ezer lélekre évenként 31-5 haláleset esik, legkisebb Zala-megyében (21-1).

Városi törvényhatóságaink s így Kecskemét halalozási adatai is általánosságban kedvezőbb képet nyújtanak, mint a megyei törvényhatóságoké. A legrosszabb Baja város, ahol ezer lélekre 32-2 halalozás jut, utána Szabadkaé (29-2). A legjobb halalozási arányszama Győrnek van (18-2), ezt követi Budapest (19-5).

Az az ismert jelenség, hogy az év első negyedében a legerősebb a halofázis az 1911. évi adatokból is tapasztalható. Az év első negyedére a halálessetek 28%-a, az év utolsó negyedére átlag 23%-a esett. A 7 éven felülieknek a legkedvezőtlenebb hónap március, amikor az egész évi halofázis 10,9%-a történt. A gyermekhalofázis legérősebb hónapja augusztus, 9,9%-os halofázissal. A házasságok anyanyelve tekintetében hosszabb részletezésre nincs szükség. A kecskeméti anyanyelvi hivatal előtt házasságot kötött összes vőlegény és menyasszony beszélt magyarul.

Érdekes statisztikai számok beszélnek a gyermekklóázisról is, amit az alanti táblázat mutat:

M e g h a l t					
az 5-ik életéven alul			a 7-ik életéven alul		
szám szerint	viszonylag 100		szám szerint	viszonylag 100	
7 év alatti	halál esetre	éven szülőre	7 év alatti	halál esetre	éven szülőre
672	478	302	784	492	311

A kimutatás szerint, mely 1911. évre vonatkozik, láthatjuk, hogy a gyermekhalofázis a legérősebb korban a legnagyobb. Szomorúbb adatokat talánunk az egész ország gyermekhalofázisára vonatkozólag. Az 1911. évi folyamán 228.485 öt éven aluli gyermek halt meg, tehát az év összes halottainak 43,6%-a. A gyermekhalofázis a Tisza balpartján volt a legkedvezőtlenebb, ahol 100 haláleset közül 491 esetben öt évesnél fiatalabb volt a elhalt. Legkedvezőbb a halofázis arányszám az Izraelita felekezetenél, mert az 1911-ben elhaltaknak csak 27%-a volt izraelita vallású s innen érthető meg fajuk aránylagos szaporodása. A gyermekhalofázis tekintve legjobban áll Győr, ahol száz évesülőt gyermekre csak 198 gyermekhaláleset jut.

A városunkban 1911-ben elhaltaknál orvosi kezelés forgott fenn 100 haláleset közül 80-nal, még pedig 849 esetben hét éven aluliaknál, 806 esetben 7 éven felülieknél. A halál okát 100 eset közül 97,5 esetben orvos állapította meg.

Fertőző betegségekben meghalt városunkban az 1911. évben 329 egyén, vagyis 20,7%. Egyéb természetes halálok forgott fenn 1213 esetben (761%), míg nem természetes halálból (gyilkosság, stb.) 51 egyén (3,2%) mult ki. Az 1911-ben fellépett fertőző betegségek a következő számú áldozatokat követelték:

Kanyaró	4
Vörheny	54
Szamarhurut	3
Roncsló toroklob	17
Hasi hagyomány	12
Gyermekek hasmenése	2
Gümőkór	208
Pokolvar	2
Orbán	3
Gyermekgáyi láz	3
Egyéb	21

Összesen: 329 egyén.

Legtöbb áldozatot a gümőkór követel. Tüdőgümőkórban 1911-ben az országban 37,534 egyén halt meg, nem számítva ehhez a gümőkór többi fajában (bél-, csont-, bőr stb. gümőkór) elhunytakat.

NAPI HIREK.

Telefon 141. . . . . Telefon 141.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal I. K. Arany János-utca 8.

Naptár: 1913. év január hó 30., Csütörtök. Róm. kath. — Mártonka sz. — Protestáns: Mártonka. Görög-orosz: 1913. január hó 17., Antal ap. — Izraelita: 5673. év Sebat 22., Sobebim böjt. — Napkelle 7 óra 32 perc. — Napnyugta 4 óra 55 perc. — Naphossza 9 óra 23 — perc. Holdkette 2 óra 06 perc éjle. — Holdnyugta 10 óra 52 perc, délelőtt.

Jódiárás: A központi meteorológiai intézet Kecskemétre érkezett jelentése szerint a következő idő várható: Hidegebb, változó, helyenként havazás.

— **A polgármester állapota.** Igazán jó lenne megtudni, hogy tulajdonképpen kinek van az a rossz guszta, hogy rémhírekkel látja el a fővárosi lapokat a polgármester állapotáról. Megérdemelné, hogy rövidesen leszedjék a tiz körmérőt már csak azért is, hogy lelkiismeretlenül lóvá tesz akkora nagy publicitást, amilyen az *Est* közönsége. Az *Est* utóvégre nem tehet róla, nem szaladhat le naponként Kecskemétre friss hírekről, bárhogy érdeklődik is az ország közönsége. Kada Elek állapota iránt. Azt azonban nyugodt lelkiismerettel megteheti, hogy elcsapja az itteni tudósítóját; már bőségesen rászolgált. Kollegiális szeretettel kérjük kitűnő lapjainkat, írja meg az igazsághoz híven: *Kada Elek állapota napról-napra halad a fokozatos javulás útján s kezelő orvosi most már egész biztossan remélik, hogy teljes egészségben fogják hivatásának átadhatni.* Amnyi már is bizonyos, hogy öntudata, a súlyos atak ellenére, már most a régi tisztaságában és ragyogó luciditásában működik. A polgármester a tegnapi éjszakát is teljesen nyugodtan töltötte, érbeli állapota kielégítő. Javulása folytonosan előrehalad.

— **A főispán Kecskeméten.** Gróf Ráday Gedeon főispán ma éjfel, a gyorsvonattal érkezik Kecskemétre, hogy a honlapi közgyűlésen és a közigazgatási bizottság ülésén elnököljön.

— **Emlékeztető.** Kecskemét város törvényhatóság bizottsága honlap, folyó hó 30-án, csütörtökön délelőtt 9 órakor és folytatolag tartja január havi rendes közgyűlést. A közgyűlés egyik legérdekesebb tárgya, a javadalmi hivatal ügykezelésének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. Itt előreláthatólag nagy vita lesz.

Perlrrott-Csaba kiállításra Párisban. Igazán párisi előkelőségű meghívott hozott ma számunkra a pósta Párisból, amelyben *Perlrrott-Csaba Vilmosnak a Bd. Raspall* 211. sz. alatt rendezett kiállítására hívnak meg bennünket. Sajnos, a meghívásnak — bárhogy szeretnénk is különben — nem tehetünk eleget, mert éppen február 3-tól 18-ig, ameddig a kiállítás tart, más elfoglaltság miatt nem mehettünk Párisba. Mindenesetre örülünk azonban, hogy a kecskeméti művészetep egy nagyratemetű ifjúnak már is ilyen sikere van odakünn, annyival inkább, mert a katalogus előtt feldeszt képei között éppen egy *alföldi táj*-et is magasztalnak, mely a kecskeméti homokot mutatja be a párisiaknak. Még egyszer sajnós, hogy nem mehettünk megnézni!

— **A kölcsönkiosztó bizottság.** A kölcsönkiosztó nagybizottság és a városi tanács tegnapi délután közös értekezletet tartottak, melyen megbeszéltek a mérsékelt kamatú kölcsönök kiosztásának módjait. Ezek között legfontosabb az, hogy olyan intézkedéseket fogantossanak, melyek a kölcsönök mihamarabb való kiosztását biztosítják és a munkát olyképen osztják be, hogy a sürgős keresztültvelt folytatn a végeredmény előrelátható és szem előtt tartható legyen. Ez által a törvényben kitűzött célt óhajta elérni a bizottság. Javaslattal készítet az értekezlet, a becslobizottság szakferfiakkal való kiegészítéséről is. A tagokat szombat választásig meg. A becslobizottság a helyszíni szemléket február hó elején kezdi meg s két csoportban végezve a munkát, azt előreláthatólag rövidesen be is fejezi.

— **Adótorlés.** A budapesti vidéki pénzügyigazgatóság Kecskemét város adóközség javára a mult évi elemi károk címén 2239 korona 29 fillér egyenes adó törlesbe hozott, mely összeg az annak idején megállapított kárbeszélés szerint egyes adózók között oszlik meg.

— **Városi kézbesítő.** A városháza központi kiadóhivatalnál Nagy Károly nyugdíjazása folytán megüresedett kézbesítő állásra a polgármester Gombai János gyalogrendőrt kinevezte.

— **Helyszíni szemle.** Az új honvédkapnya kibővítése céljából a megyei bizottság kiküldöttei — a város részéről Mészáros József tanácsnok, Angyal Vidor dr. tiszti főjegyző, Varga Adolf tv. főmérnök — helyszíni szemlét tartottak a lak-tanyában.

— **Tüdőbeteg gondozó intézet.** A Kecskeméti lélelcseni szándékolt tüdőbeteg gondozó intézet céljára a belügy-miniszter részéről a legreményesebb támogatást helyezték kiállításra. A miniszter hozzájárul egy a létesítés kiadásához, valamint annak évi fenntartásához állandó államszegély. Alapos a remény, hogy ezen intézmény már év tavaszán létesülni fog és egyelőre kisebb keretben megkezdő áldásos működését, amelyre ha valahol, ugy Kecskeméten igazán nagy szükség van.

— **Megszökött férj.** Kovács Jusztina vascsikói lakos jelentette a rendőrségnek, hogy a vele 6 óra óta vadházasságban élő Petrányi József 6 nappal ezelőtt lakásáról azzal távozott el, hogy a malomba megye, azóta vissza sem tért lakására. Személyleírása 54 éves, magas termetű, sovány testalkatú, barna hajú és arcszínű, alacsony homlokú, fekete szemű férfi. Ki valamit tud róla jelentse a rendőrség bünygi osztályánál.

— **Szűzdohány.** Varga Pál méntelek 78. szám alatti lakásán a rendőrség házkutatást tartott és ek alkalommal néhány kiló szűzdohány akadtak. A jövődeki kihágás megindult ellene.

Életuntfiatalasszony

A családi viszály vége.

Putnoki Mária Kulman Ferencnek Hetényegyháza 43. szám alatti lakos, 20 éves asszony tegnapielőtt öngyilkosságot követett el és most súlyos belső sérüléseivel a városi kórházban fekszik.

Kulmanné a mult hét hét végen összepörölt a férjével és emiatt annyira elkeseredett, hogy elhatározta megvállani az élettől.

Szándékát végre is hajtoatta. Vásárolt 5 pakli kénés gyufát, azt egy pohár vizbe feloldotta és a veszedelmes mérget megitta.

A rendőrséget azonnal értesítették az esetről és a rendőrség intézkedett, hogy az öngyilkos fiatal asszonyt ki szállítsák a városi kórházba.

Kulmanné sérülései bár súlyosak, de azért fel fog épülni.

Ingatlanok forgalma.

Wachsberg Miksa I. Kisfaludy-utca 11. számú házát megvette a Kecskeméti Központi Takarékpénztár 10500 koronáért.

Szekély Ödön VIII. Garay-utca 9. sz. házát megvette dr. Szabó Lajos és Medák József 2010 koronáért.

Kondor János és Bátor Zsuzsanna III. Jókai-utca 40. számú házát megvette Varga István és neje Zilahi Ilona 22000 koronáért.

Borbély Vince és neje Bocskay Ester ballószögi I. hold 977 négyezögöl földjét megvette a Kecskeméti Hitelszövetkezet 067 koronáért.

Csókás János és társai V. Fehér-utca 23. számú házát megvette özv. Henk Jánosné H. Kiss Magdolna 3100 koronáért.

Kelő György és neje Csorba Anna városföldi 2 hold 995 négyezögöl földjét megvette Lázár Sándor 4000 koronáért.

Szabó Sándor urrét 2 hold 911 négyezögöl földjét megvette Karaszia Ilme 3083 koronáért.

Özv. Szabó Gergelyné Dudog Erzsébet V. tized Egreskert-utca 10. számú házat megvette Farkas Imre és neje Szabó Mária 1100 koronáért.

P. Szabó Imre és társai V. tized Füzfa-utca 2. számú házat megvette Virágh Gergely és neje P. Szabó Mária 3380 koronáért. Székely Odón és neje Székely 1208 négyszögöl szőlőt Székely Miklós 1430 kor.-ért.

Darida Mária és társai VI. tized Erzsébet-utca 3. számú házat megvette Özv. Szénási Györgyné Zsirmiz Anna 3200 koronáért.

Színházi heti műsor:

Szerda, január 29-én Gyerekkasszony.

Csütörtök, január 30-án Rablólovag.

Péntek, január 31-én Bob herceg.

Szombat, február 1-én Makrancos hölgyek.

Vasárnap, február 2-án délután félárakkal

Eredő ajja.

Vasárnap, február 2-án este Newyork szépe.

Piaci árjegyzék.

	Január 28.
Tiszta buza 100 kg.	2060 2160
Készler buza	1840 1880
Rozs	18— 1820
Árpa	19— 1940
Zab	2140 2240
Kukorica	14— 1440
Kukorica bántói	14— 1440
Köles	18— 20—
Krumpli	750 8—
Széna	8— 10—
Szalma	3— 340
Szalonna 1 kg.	152 2—

Állat-piac.

	Január 28.
Sertés, hizott, fiatal, nehéz, 300—400 kg-ig.	124
Fiatl, közép, 220—300 kilogrammig	122
Fiatl, könnyű, 150—220 kilogrammig	120
Párnikint 45 kgm élet és 4% levonással.	
I. rendű, öreg, nehéz	120
II. rendű, öreg, nehéz	110
Párnikint 50—60 kgm és 4% levonással.	
Fiatl, életsúlyban	1—
Óreg, életsúlyban	—
Borjú kilónként	120
Bírka kilónként	—60
Bárány kilónként	—

Baromfi-piac.

	Január 28.
Hízott lúd 1 kg.	156 164
Sovány lúd párja	15— 17—
Hízott kacsa párja	850 100
Sovány kacsa párja	6— 7—
Pulyka 1 kg. bak	148 152
Pulyka 1 kg. nőstény	160 170
Tyúk párja	450 550
Csirke párja	2— 350
Kaplan párja	6— 7—
Gyöngytyúk párja	4— 440
Tojás 100 db	6— 650

Özv. Gömör Frigyesné hagyatékhöz tartozó, helybeli III. kerület, Gyenes-tér 9. számú ház, mely a földrendés után tökéletesen helyrehozott, 3 szoba és mellékhelyiségekkel álló úri lakással van ellátva, — szabadkézből eladó és azonnal is átvehető. Feltételekről értesülési lehet Gyenes-tér 6. sz. a. özv. Quiriny Miklósné úrnőnél.

Kiadó lakás.

A sörházlaktanya mellett levő Békési-féle ház, mely tisztálkásnak alkalmas, azonnal kiadó. Értekezni lehet a református egyház pénztári hivatalában. 7037

Szántót keresek, aki 8 hold földemet pénzért fölszántaná. Molnár József kórházgondnokkal értekezhetni. 7034

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. ker. Arany János-útca
Telefon: 141. 8. szám. Juhász-féle ház. Telefon: 141.

KECSKEMÉTI LAPOK

Kecskeméten és vidékén a legkedveltebb és legelterjedtebb független politikai napilap. Hirdetés árai olcsók. Hirdetési biztosa eredményre vezetnek!!

A KECSKEMÉTI LAPOK előfizetési ára:

helyben:	vidékre:
Negyedévre . . . . . 2 korona.	Negyedévre . . . . . 3 K 50 f.
Félévre . . . . . 4 korona.	Félévre . . . . . 7 korona.

Kiadó üzlethelyiség.

Vásári-utca II. sz. a. egy üzlethelyiség lakással együtt — más vállalat miatt — azonnal vagy február elsőre kiadó. 7036

7035 **Négy szobás úrilakás, üvegfolysóval, fürdőszobával, mellékhelyiségekkel, külön udvarral f. évi május 1-ére kiadó; értekezhetni Perl Ferencz üzletében.**

Kiadó úrilakás.

Jókai-utca 6. sz. **Tóth László-féle házban egy úrilakás, mely áll 5 szoba, vízvezetékkel ellátott fürdőszoba és a szükséges mellékhelyiségekkel, szép kert udvarral, f. évi május 1-ére több évre bére kiadó.** Értekezni lehet ugyanott a tulajdonosokkal. 6996

Nincs többé gyomorfájás!

A szabadalmazott

Kakukfői keserű (elix. fum. off.) háziszere napjai használat után teljesen megszűnő a májcsa érvégatlanúság, hány inger, gyomor idegesség, hasmenés és mindennemű gyomorfájást. **Egy üveg ára 80 fillér.** Főraktár: **Török József** gyógyszerárta Budapest. Kecskeméten egyedül kapható:

Hornyák Ferenc „Anjyal” drogeriájában Nagykovácsi-utca, a dohány-nyújtással szemben. Üvökdömjön utánosztóktól. Csak akkor valódi, ha a dugón és kupakon elír. fumar. off. vedjegy rajta van. 6975

Kiadó úrilakás.

Csongrádi-nagy-útca 26. új szám alatt **egy úrilakás, mely áll 7 szoba, kamrák, négy lóra istálló, gabona- és borpincebél, árnyas udvarral, folyó évi május 1-re kiadó; értekezhetni Obál Ferencnével, Budapest, Fővámter.**

Molitorisz Károly

szürszabó és pokróckereskedő Kecskeméten, III. k. Mária-utca 3., Gazdasági Gözmalom mellett.

A legszebb és legjobb

szürszabó-munkák, pokróczok mindenféle kivitelben, tarisznyák a legolcsóbban nála kaphatók.

Keresek

1913. év május 1-ére kiadó úri lakást, 4—5 szobásat, lehetőleg magános udvarral.

Cim megtudható a kiadóhivatalban.

Nagyforgalmu helyiségek.

Alulírt a jöidök beálltával a Széles- és Mezei-utca sarkon **új épületet akarok építtetni.** Ennek következtében felkérem azon vendéglős és iparosokat, akik a környéken maguknak jóforgalmú üzletet akarnak alapítani, sziveskedjenek nálam megbeszélést véget jelentkezni, hogy az új épületet céljaiknak megfelelően, kívánásuk szerint, alkalmassan építtethessem. **Kovács Ferencz** fűszerkereskedő, Széles- és Mezei-utca sarkán. Ugyanott egy jó házból való **fiú tanuló**nak felvételit. 7027

Keresek

Bécsben lakó leányom részére egy jómodorú leányt, ki a főzésben is jártas, 20-30 korona havi fizetéssel. Értekezhetni Belső Széchenyi-u. 14. új sz.

Tartós és jól habzó Melinda-szappan

kókusz-szappan betéttel 22 és 44 filléres darabokban, tartós és jól habzó Melinda-szappan barna-szappan betéttel 20 és 40 filléres darabokban Kecskeméten mindenütt kapható.

Mayerfi Zoltán szabadalmazott Melindaszappangyára.